

Секція: Філологічні науки

*Никипорець С.С.
викладач кафедри іноземних мов
Вінницького національного технічного університету
Герасименко Н.В.
викладач кафедри іноземних мов
Вінницького національного технічного університету*

Актуальні питання перекладу наукової термінології в галузі енергетики з англійської мови на українську.

Одним з головних чинників інтеграції України в європейські структури на сучасному етапі є українська мова, без всебічного впровадження якої наша країна не зможе стати рівноправним членом міжнародної спільноти. Наразі стоїть першочергове завдання – запровадити українську мову в усіх сферах діяльності нашого суспільства. На думку авторів, поза увагою науковців, на жаль, залишається досить багато аспектів термінології різних галузей науки.

Працюючи з фаховими текстами на етапі підготовки студентів четвертого курсу ІнЕЕЕМ ВНТУ до іспиту з англійської мови, автори статті побачили нестачу українських аналогів технічних термінів в сфері електроенергетики. Слід зазначити, що в галузях, де українська мова не використовувалась як фахова і внаслідок цього її розвиток практично припинився, є нагальна необхідність створення новітніх фахових словників, навчальних підручників та посібників, а також методичних розробок.

Основні засади становлення сучасної української термінології були свого часу досить чітко визначені Володимиром Козирським:

- термінологія має бути українська лексично (переважно) й максимально зберігати синонімію;
- необхідно зберегти семантику термінів; прагнути узгодження з першоджерелом;
- терміни мають бути узгоджені з вимогами мовного довкілля (можливість утворення термінологічних розгалужень, лаконічність, консонантність);

- доцільно поновити деякі орфографічні норми, що достоту відбивають притаманні українській мові риси [1].

Вирішення галузевих термінологічних проблем повинно відбуватись з урахуванням вищенаведених позицій та характерних особливостей кожної галузі. Особливістю ж словника в галузі енергетики, на думку авторів, має бути те, що він вбере у себе безліч термінів з різних галузей науки і техніки, а разом з цим, усі їхні негативні та позитивні процеси, що будуть безпосередньо впливати на розвиток фахової термінології.

Нажаль, зараз головним чином у вжитку перебуває російська термінологія або зрусифікована українська, такий собі „термінологічний суржик”, що є наслідком тривалого і болісного для української мови процесу асиміляції.

Отже, теперішній стан української наукової термінології в галузі енергетики наступний:

- відбувається занадто часте використання кальок з російської мови, на зразок: *вмістимість* замість *місткість*, *слоїність* замість *шаруватість* тощо;
- продовжують використовуватись російські моделі словотвору віддієслівних іменників: *установка* замість *установлення*;
- в статтях часто плутають поняттєві відмінності російських слів і продовжують писати *перевантаження*, в значенні наслідку, замість *перевантага* тощо;
- не існує стандарту щодо вживання окремих лексичних одиниць, наприклад, *circuit* (англ.) – *коло*, *контур*, *кругообіг*; *grid*, *network*, *local circuit* (англ.) – *електромережа*;
- розбіжності у способах транслітерації на українську мову деяких англійських термінів. Наприклад, *filmsorption* – *філсорпція*, *філсорбція*, в значенні *фільтрація* + *адсорбція*; *user-friendly* – *зручний для користувача*; *сконструйований для використання людиною, яка не знайома з технікою*.

Автори статті вважають за потрібне зазначити, що, на їхню думку, подібні риси притаманні всій сучасній українській термінології. Але не все так погано. Українською мовою видаються посібники для енергетичних спеціальностей, створюють спеціалізовані україномовні Internet-сайти, до технічних англо-українських словників вводять щораз більше термінів з галузі електроенергетики, що значно полегшує роботу перекладачів і сприяє безпомилковому написанню і адекватному перекладу текстів визначеної тематики. Та все ж цього замало для розв'язання проблеми.

Для того, щоб енергетики отримали нарешті «свою» мову, необхідно:

- вилучити з термінології абсолютно непотрібні русизми і впровадити відповідні українські терміни;
- затвердити норму вживання оновлених термінів;
- відмовитись від посередництва російської мови під час перекладу технічних текстів;
- знайти єдині українські відповідники новим англійським енергетичним термінам;
- повернути до активного вжитку вилучені інтернаціональні терміни та їх похідні;
- приділити увагу перекладу іноземних реалій на українську мову (назв компаній-виробників, заводів, станцій та ін.)
- розпочати укладання англо-українського словника енергетичних термінів;
- залучити до процесу провідних виробників енергетичного обладнання та популяризувати оновлену термінологію серед працівників галузі, впроваджуючи її в науково-освітніх закладах.

Отже, як бачимо з цього короткого огляду, можна зробити висновок, що, по-перше, джерелом виникнення нових словотвірних елементів можуть служити внутрішньомовні лексичні запозичення. Запозичується, як правило, не словотвірний елемент, а лексична одиниця, зі складу якої потім виділяється компонент, або фрагмент, що бере участь в утворенні нових похідних слів.

По-друге, слід по-новому ідентифікувати власне надбання української науки та українських вчених, виходячи не тільки з місця їх народження, праці, але і враховуючи само ідентифікацію та внесок в українську і світову науку.

І по-третє. Необхідно переосмислити підходи до джерельної бази новостворюваної навчальної літератури і особливо новітніх енциклопедичних видань.

Література

1. Козирський В.Г., Шендеровський В.А. Наукова мова як визначальний чинник самототожності держави. https://scholar.google.com/scholar?hl=uk&as_sdt=0,5&cluster=14517971084141339854
2. Андрєєв С.М., Васицький К.К., Уліщенко Б.Ф. Англо-російсько-український словник науково-технічної термінології. - Х., Факт, 2012.
3. Інтернет-словник АBBYU Lingvo: <http://www.lingvo.ua>